

NORGES HØYESTERETT

Den 27. juni 2012 avsa Høyesterett dom i

HR-2012-01327-A, (sak nr. 2012/521), straffesak, anke over dom,

A (advokat Øystein Storrvik)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Trude Elisabeth Sparre)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Endresen**: Saken gjelder straffutmåling for voldtekt til samleie begått etter lovendringen 25. juni 2010.
- (2) A ble 6. september 2011 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. andre ledd bokstav a. Ved Oslo tingretts dom 20. oktober 2011 ble A dømt i henhold til tiltalen til fengsel i 5 år.
- (3) Den tiltalte anket tingrettens dom til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Ved lagmannsrettens dom 30. januar 2012 ble anken forkastet. Tiltalte har påanket straffutmålingen til Høyesterett.
- (4) *Jeg er kommet til at anken fører frem idet straffen er blitt noe for streng.*
- (5) Fornærmede, en 21 år gammel russisk kvinne, som var utvekslingsstudent i X, oppholdt seg i Y på gjennomreise til Moskva for å feire bestemorens fødselsdag. Hun kom til Y om kvelden dagen før hun skulle reise videre, og sjekket da inn på hotell. Hun ble med noen russiske venner ut på byen. Ut på natten kom de i kontakt med flere russisktalende personer, herunder tiltalte, som inviterte henne med på et nachspiel i en leilighet i ---

veien, som hun takket nei til, men hun fikk hans telefonnummer for det tilfellet at hun skulle ombestemme seg. Etter å ha kommet på hotellet ca. kl. 04 00, kontaktet fornærmede tiltalte, og reiste deretter til nachspielet. Lagmannsretten legger til grunn at både fornærmede og tiltalte var beruset, men at det var god stemning, og at fornærmede og tiltalte danset og pratet sammen.

- (6) Ved 9-tiden om morgenen forlot fornærmede leiligheten for å gå tilbake til hotellet. Noe senere gikk også tiltalte fra nachspielet. Han ringte henne, og det viste seg at hun fortsatt var i nærheten, da hun var i tvil om veien. De tok så følge til hotellet. De ble etter en stund enige om at det var så kort tid til hun måtte sjekke ut av hotellet at det ville være bedre om hun overnattet i hans leilighet. Etter å ha hentet tingene hennes, tok de en drosje til leiligheten.
- (7) Da hun spurte hvor hun skulle sove, ble hun vist til en av to frittstående enkeltsenger på tiltaltes soverom. Hun la seg i den ene av sengene iført truse, bh og trøye. Tiltalte dusjet, og kom deretter inn og la seg i samme seng som fornærmede.

- (8) Lagmannsretten har sammenfattet det som deretter skjedde slik:

"Lagmannsretten legger til grunn at fornærmede motsatte seg tiltaltes ønske om seksuell omgang, og at det herunder oppstod et langvarig basketak. Hun ble slått i ansiktet, trusen ble revet i stykker, og hun fikk blåmerker på innsiden av begge lår da bena hennes ble tvunget fra hverandre. Deretter hadde tiltalte seksuell omgang med henne både i form av at han hadde fingre i hennes skjede, at hun ble tvunget til å masturbere ham, og oralt og analt samleie. Det hele pågikk i ca 2 timer og 45 minutter."

- (9) Minstestrafen for voldtekt til samleie er etter lovendringen fengsel i 3 år. I Prop. 97 L (2009–2010) sidene 19 og 41, er det også gitt klare retningslinjer for straffutmålingen. Dette er nærmere presisert ved at det tas utgangspunkt i en rekke tidligere høyesterettsavgjørelser, for så å angi hva som ville ha vært riktig straffenivå om de samme tilfeller var begått etter lovendringen.
- (10) Et normalstraffenivå for tilfeller der det hverken foreligger spesielle skjerpene eller formildende omstendigheter angis til ikke mindre enn 4 år fengsel. Dette eksemplifiseres så med henvisning til avgjørelsene i Rt. 2008 side 890 og 2002 side 1295. Avgjørelsen fra 2008 gjaldt voldtekt av en 16 år og 3 måneder gammel jente. Om de nærmere omstendigheter i saken vises det i avsnitt 8 i dommen til hva lagmannsretten hadde funnet bevist:

"Hun ble brutalt dyttet/skubbet ned i sengen, holdt fast og kledd naken med makt. Hun gjorde den motstand som hun kunne, men befant seg i sjokk og ble fryktelig redd. ... Tiltalte la seg over henne og tiltvang seg deretter vaginalt samleie med henne med makt."

- (11) I tilknytning til straffutmålingen heter det så i avsnitt 10:

"Saken gjelder en voksen manns voldtekt av en ung jente. Han har utnyttet det at hun var påvirket av alkohol, og fått henne med inn i lugaren under foregivende av at vesken hennes kunne være der. Det gjelder et fullbyrdet samleie uten bruk av kondom, og fornærmede ble derved utsatt for risiko for graviditet og kjønnsykdom."

- (12) I Høyesteretts dom er fornærmede angitt å være en "ung jente", men hennes alder er ikke mer presist angitt. Det kan da være noe uklart om departementets henvisning til denne

avgjørelsen som et normalt tilfelle, fullt ut tar opp i seg at jenten bare var 16 år og 3 måneder. Det at departementet senere i proposisjonen understreket at det i straffskjerpene retning skal tillegges markert vekt om voldtekt er begått mot en mindreårig, tilsier at det antakelig ikke kan legges til grunn at aldersmomentet er fullt ut hensyntatt. Likestillingen av Rt. 2008 side 890 og Rt. 2002 side 1295 peker i samme retning.

- (13) Til ytterligere klargjøring av straffnivået angir departementet også et tilfelle der straffskjerpene momenter skal føre til en straff av fem år fengsel. Den saken det i denne sammenheng vises til, er Rt. 2003 side 740, som gjaldt voldtekt av en 14 år og 11 måneder gammel jente. I proposisjonen, side 19, gjengis det fra avsnitt 18 i dommen:

"Det er tale om ei alvorleg valdtekt, særleg fordi krenkte var ung, men også fordi det var tale om eit nokså langvarig overgrep. I den aktuelle perioden vart det utført fleire handlingar som kvar for seg ville fylle vilkåra for å kunne straffast som valdtekt. Under overgrepet utnytta domfelte sin overlegne fysiske posisjon, likevel slik at det ikkje vart nytta vald ut over det som var ein del av valdtekta. Han uttala seg dessutan på ein truande måte. Før valdtekta fortalde han at han hadde sete i fengsel for drapsforsøk, og at han hadde ein kamerat som sona for drap."

- (14) Lagmannsretten har ved straffutmålingen i den foreliggende sak tatt utgangspunkt i de retningslinjer som er angitt i Prop. 97 L (2009–2010). Lagmannsretten fant at det forelå en rekke straffskjerpene elementer og satte straffen til fengsel i 5 år. Retten viste særlig til den vold fornærmede ble utsatt for, at forholdet strakk seg over lang tid, at det omfattet flere ulike former for seksuell omgang og samleier, og endelig at tiltalte utnyttet at fornærmede var i en sårbar situasjon i en fremmed by.
- (15) Før jeg går inn på den konkrete straffutmålingen, finner jeg grunn til å understreke at de tilfeller som omhandles som normalt tilfellene, ikke på noen måte gjelder normalisert atferd. Det er tale om alvorlige forbrytelser som angis å skulle straffes med minst 4 år fengsel. Det er et straffbarhetsvilkår at den seksuelle omgang er oppnådd ved vold eller truende atferd. Enhver voldsbruk kan da ikke være et straffskjerpene moment. På tilsvarende måte vil en voldtekt, som ikke er en overfallsvoldtekt, normalt ha islag av utnyttelse eller/og misbruk av tillit, uten at dette nødvendigvis kan anses som et straffskjerpene moment, jf. også i dennes sammenheng henvisningen til Rt. 2008 side 890. Straffutmålingen i vår sak må foretas med dette som bakgrunn.
- (16) Som lagmannsretten er jeg likevel kommet til at det må tillegges vekt i straffskjerpene retning at forholdet strakk seg over lang tid, og at det omfattet flere ulike former for seksuell omgang og samleier. Jeg har vært i større tvil om voldsanvendelsen var av en slik art at det må anses som et straffskjerpene element. Lagmannsrettens beskrivelse, som jeg tidligere har gjengitt, er heller knapp, men voldsbruken er mer utførlig beskrevet i tingrettens dom. Det fremgår her at fornærmede i tillegg til blåmerkene på innsiden av lårene også ble påført blåmerker under begge kraveben, et blågult merke på høyre overarm, flere risp i huden, hudavskrapning og rødt merke på øvre side av ryggen og et blågult merke på venstre skulder. Jeg finner da at voldsbruken har vært så vidt omfattende at også dette tilsier en noe strengere straff enn fengsel i 4 år.
- (17) Derimot kan jeg ikke se at det foreligger noen utnyttelse eller misbruk av tillit av en slik art at det kan anses straffskjerpene.

- (18) Det må etter dette utmåles en straff som er noe strengere enn fengsel i 4 år. På den annen side må det tas hensyn til at departementet, etter å ha understreket at det må få markert betydning for straffutmålingen om fornærmede er mindreårig, angir riktig straff for tilfellet i Rt. 2003 side 740 til fengsel i 5 år.
- (19) Jeg er etter dette kommet til at straffen bør settes til fengsel i 4 år og 6 måneder.
- (20) Jeg stemmer for denne

D O M:

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 4 – fire – år og 6 – seks – måneder.

Til fradrag i straffen går 466 – firehundreogseksstiseks – dager for utholdt varetekt.

- (21) Dommer **Stabel:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (22) Dommer **Øie:** Likeså.
- (23) Dommer **Normann:** Likså.
- (24) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 4 – fire – år og 6 – seks – måneder.

Til fradrag i straffen går 466 – firehundreogseksstiseks – dager for utholdt varetekt.

Riktig utskrift bekreftes: